

Gamma a nelinearita grafického výstupu

© 2011-2019 Josef Pelikán
CGG MFF UK Praha

pepca@cgg.mff.cuni.cz
<http://cgg.mff.cuni.cz/~pepca/>

Vnímání jasových úrovní

Šedý odstín má jediný atribut

- **intenzita** (fyzika, vyzařovaná energie, hustota fotonů)
- **jas** (subjektivní vjem člověka, „brightness“)

Vztah mezi intenzitou a jasem **není lineární**

- člověk vnímá intenzity **relativně** (zdravé oko rozezná ~1% rozdílu)
- pro rovnoměrně odstupňované jasové odstíny je třeba mít **logaritmickou stupnici** intenzit

Pravidelné jasové stupně

Minimální zobrazitelná intenzita

- záleží na výstupním zařízení (dynamika)
- $I_0 = 10^{-4}$ až 10^{-2}

Ostatní stupně intenzity

- $I_j = I_0 \cdot r^j$ ($r \approx 1.018$ pro kontrast 100:1 a 256 odstínů)
- měly by tvořit pravidelné stupně jasu (vnímaného člověkem)

CRT monitor

Intenzita vyzařovaného světla **nezávisí lineárně** na hodnotě napětí přiváděného do monitoru

– nelinearitu zavádí katodové dělo

$$I = K (V + \varepsilon)^\gamma$$

- » **V** – napětí přiváděné do CRT (hodnota pixelu)
- » **K** – proměnná – ovládací prvek kontrast („picture“)
- » **ε** – proměnná – ovládací prvek „jas“ („black level“)
- » **γ** – **konstanta** – gamma exponent (2.35 až 2.55)

Praktické důsledky nelinearity

Nelinearita CRT monitoru je **přibližně inverzní** k funkci vnímání našeho zraku

- je tedy dobře, že má výstup takový průběh!
- měli bychom toho využívat

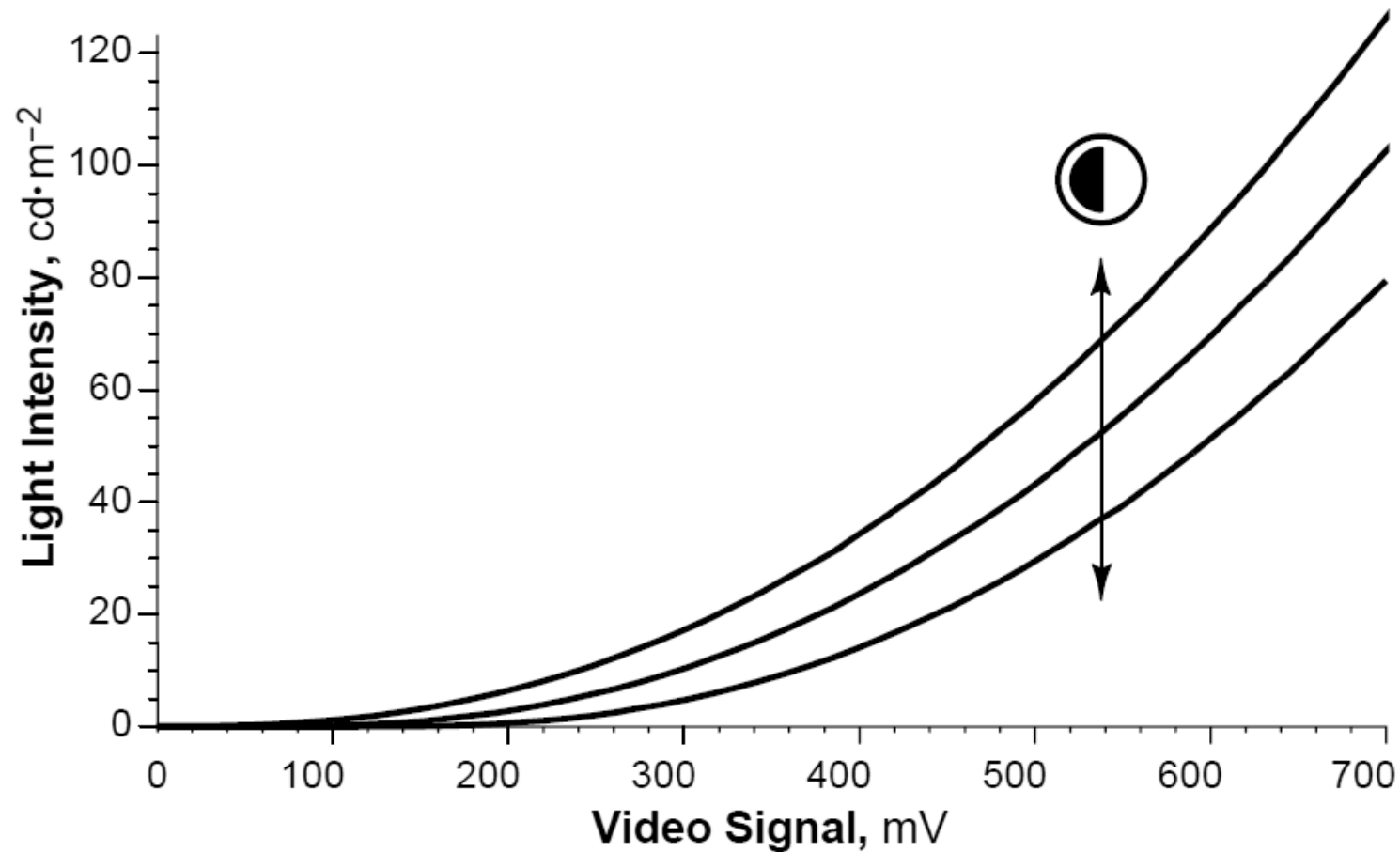
Korekce „gamma“ se provádějí

- pro efektivní využití omezeného rozsahu pixelu ($0 \div 255$)
- pro zobrazení na zařízeních s jinou charakteristikou než CRT (např. tisk)
- pozor na skryté konverzní funkce (SGI, Macintosh..)!

Monitor – kontrast („picture“)

Multiplikativní konstanta K

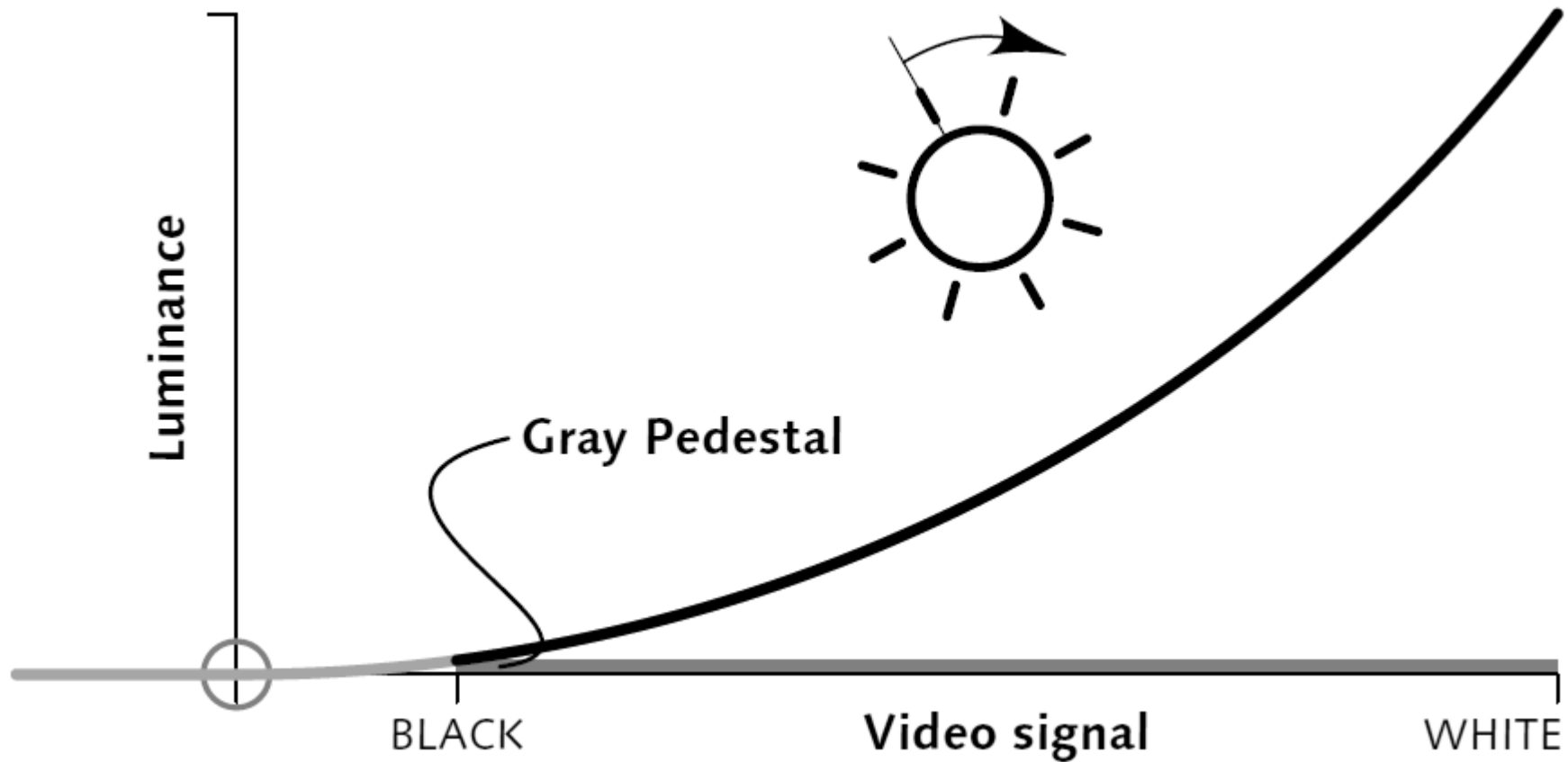

© Ch. Poynton

Monitor – jas („black level“)

Posunutí vstupního argumentu ϵ

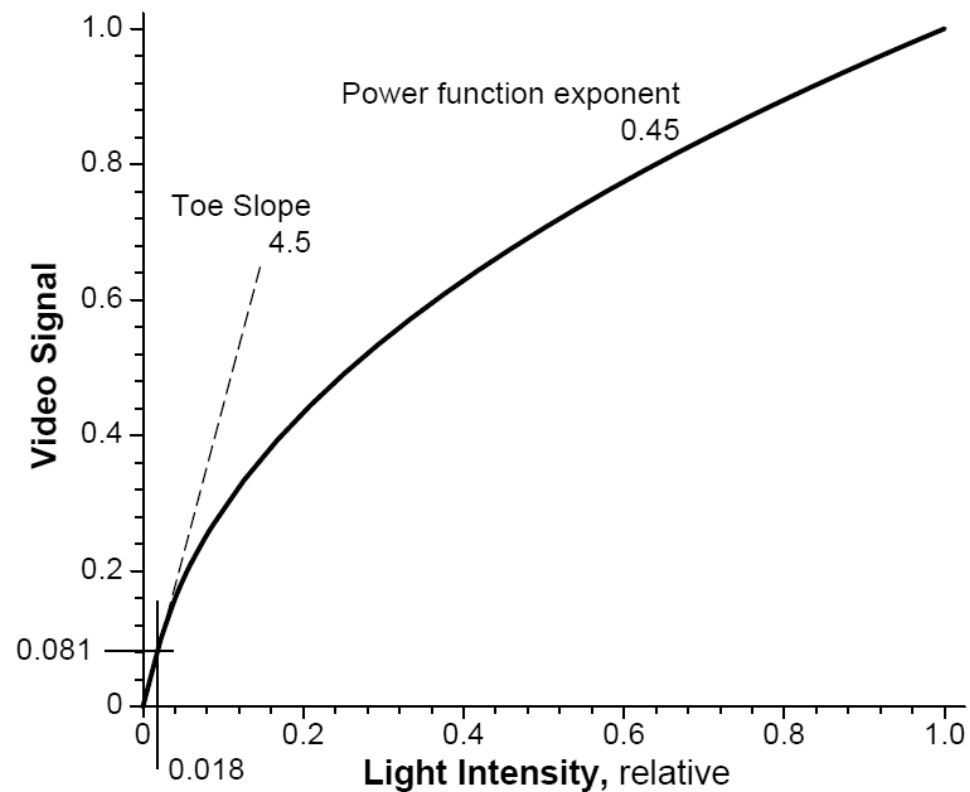

© Ch. Poynton

Vstupní „Gamma korekce“

Transformace intenzity před uložením do RAM
~ inverzní k nelinearitě CRT monitoru

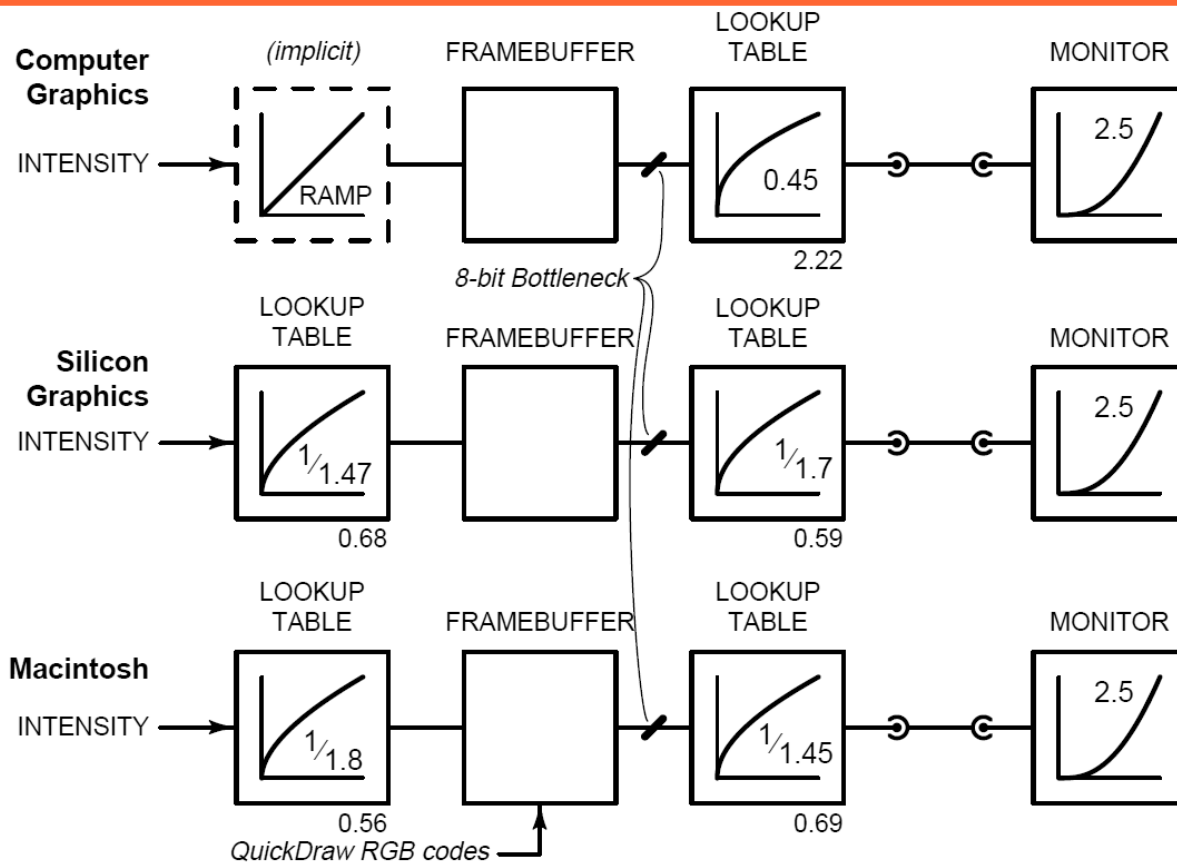
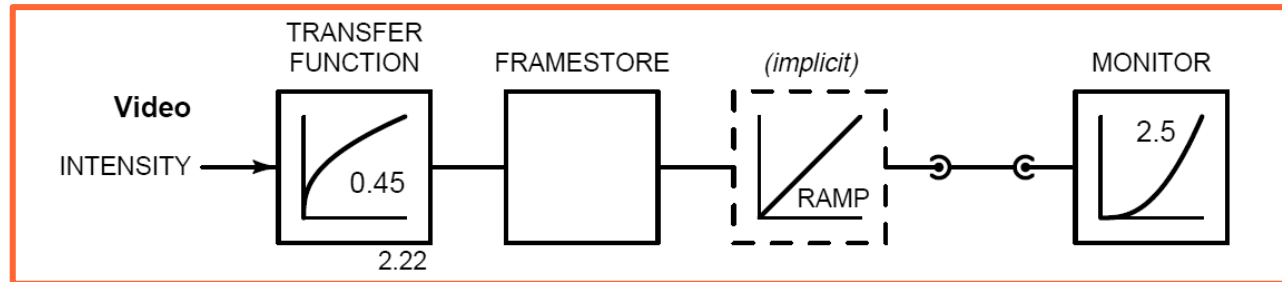
© Ch. Poynton

Zpracování video-signálu

optimální

© Ch. Poynton

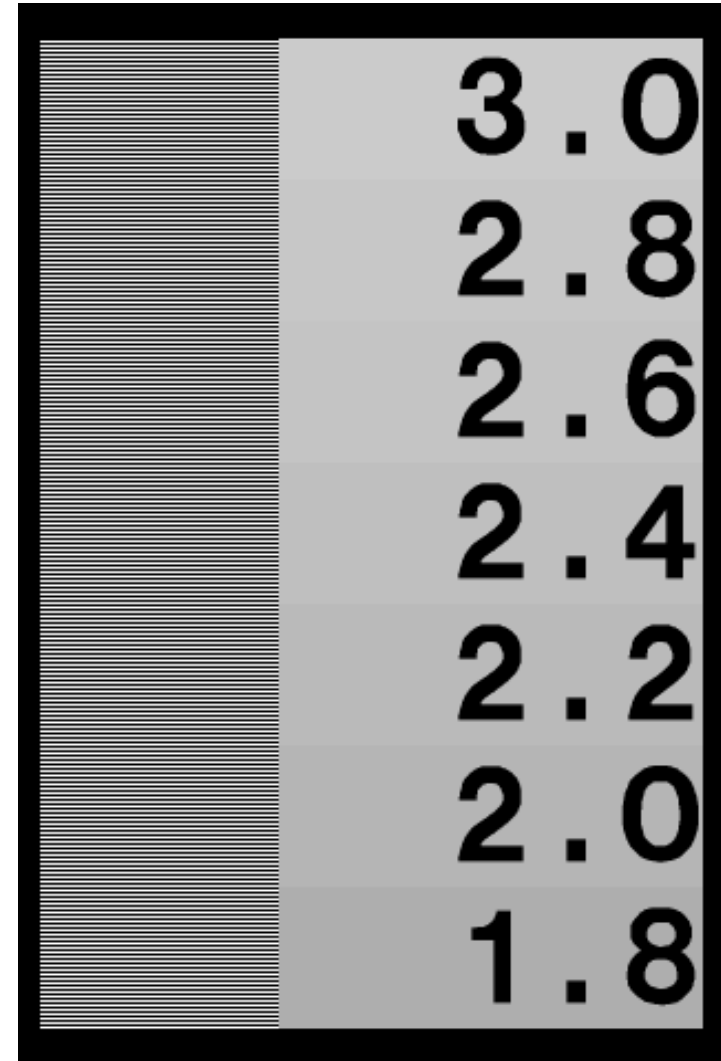

Testovací obrázky

Vedle sebe zobrazují $\frac{1}{2}$ odstín získaný půltóno-vacím rastrem a běžné šedé odstíny

– hledáme shodu

Můžeme odečíst exponent aktuálního zobrazení

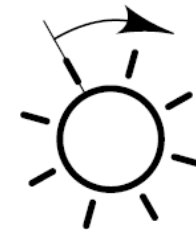
Ladění monitoru – postup

1. **kontrast** na minimum

2. zobrazit absolutně černý obrázek

3. **jas** doladit tak, aby černá vůbec nesvítila (těsně)
– jasovým prvkem už později nehýbat !

4. **kontrast** nastavit zpět na úroveň vhodnou pro světelné podmínky okolí

Další informace:

**Ch. Poynton: *The rehabilitation of gamma*,
www.poynton.com, 2004**

Ch. Poynton: *FAQ about gamma*, www.poynton.com, 1998